

Prof. Adam Borkowski
ul. Grabskiego 30
05-070 Sulejówek

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr inż. Michała Drwięgi pt.
"Lokalizacja i mapowanie w systemach robotów mobilnych"

1. Temat i zakres rozprawy

Recenzowana praca ma objętość 225 str. i składa się ze wstępu, dziewięciu rozdziałów właściwych i podsumowania. Wykaz cytowanej literatury obejmuje 268 pozycji. Oprócz tego, praca ma cztery dodatki. Są w nich podane objaśnienia skrótów oraz pomocnicze definicje matematyczne.

Rozprawa dotyczy pewnego wycinka problematyki nawigacyjnej: przyrostowego szacowania bieżącej pozycji robota i uzupełniania na tej podstawie mapy otoczenia. W literaturze przyjęło się nazywanie tego typu podejścia metodą SLAM. Autor ogranicza swoje rozważania do nawigacji wewnątrz budynków i pomija całkowicie zagadnienia planowania i realizacji trajektorii przejazdu.

Wstęp do rozprawy określa jej cel i zakres. Rozdziały 2 do 7 zostały napisane głównie na podstawie literatury przedmiotu. Przedstawiono w nich podstawowe elementy systemu nawigacji robota mobilnego: sensory, modele otoczenia, metody lokalizacji i tworzenia mapy. W rozdziale 6 opisano w skrócie systemy wielorobotowe, a w rozdziale 7 przedstawiono klasyfikację algorytmów typu SLAM na przykładzie współdziałania kilku robotów.

W rozdziale 8 Autor przedstawia algorytm scalania fragmentów mapy otoczenia pozyskanych przez kilka robotów mobilnych. Efektywność działania tego algorytmu sprawdzana jest za pośrednictwem eksperymentów wykonywanych na robotach Turtlebot.

Rozdział 9-ty zawiera opis serwera map. Serwer ten został zaimplementowany w języku C++ z wykorzystaniem teorii grafów. Przedstawiono architekturę serwera oraz wyniki eksperymentów, polegających na tworzeniu mapy budynku Politechniki Wrocławskiej.

W rozdziale 10-tym Autor przedstawia system sterowania grupą kilku robotów mobilnych. System ten działa w dwóch trybach: symulacyjnym i rzeczywistym. Wersja symulacyjna została zaimplementowana w środowisku Gazebo, a wersja rzeczywista wykorzystuje roboty Turtlebot i system operacyjny ROS.

Podsumowanie rozprawy zawiera wnioski z przeprowadzonych badań, listę osiągnięć, które Autor uważa za oryginalne, oraz propozycje dalszych badań.

2. Ocena ogólna

Roboty mobilne przechodzą powoli z fazy badań naukowych do różnych zastosowań, poczynając od domowego odkurzacza po łaziki marsjańskie. Sporo wyników badań w zakresie sterowania robotami mobilnymi znalazło zastosowanie w dynamicznie rozwijającym się segmencie wspomagania kierowcy samochodu. Dotyczy to właśnie nawigacji, która stanowi przedmiot rozprawy. Szkoda, że jej Autor pozostał w zakłętym kręgu *mapping*, rozumianego jako tworzenie mapy otoczenia od zera. Wyjście poza to ograniczenie istotnie zbliżyłoby propozycje Autora rozprawy do praktyki, o czym piszę poniżej.

Niezależnie od tej i innych uwag krytycznych oceniam rozprawę pozytywnie. Jest ona starannie zredagowana, zawiera obszerny przegląd literatury i daje czytelnikowi ogólne pojęcie o nawigacji wewnątrz budynków. Po uzupełnieniu o brakujące elementy rozprawa mogłaby stanowić podstawę skryptu lub podręcznika.

Rozprawa zawiera wystarczającą liczbę elementów oryginalnych, aby mogła stanowić podstawę do nadania tytułu doktora nauk technicznych. Należą do nich:

1. Kalibracja sensora głębi Microsoft Kinect i (rozdział 2);
2. Badania jakości metod lokalizacji (rozdział 4);
3. Automatyczny dobór parametrów w metodach SLAM (rozdział 5);
4. Wykrywanie schodów (rozdział 5);
5. Badanie jakości odtwarzania trajektorii robota (rozdział 5);
6. Porównanie jakości map uzyskanych różnymi wariantami SLAM (rozdział 5);
7. Algorytm scalania map pozyskanych przez kilka robotów (rozdział 8);
8. Serwer map (rozdział 9).

Najwyżej oceniam eksperymentalne badania wykonane na rzeczywistych robotach (rozdziały 2, 4 i 5). Dotyczą one dokładności pozycjonowania robota, estymowania jego trajektorii i dokładności map otoczenia. Autor rozprawy wykonał te eksperymenty wykorzystując optyczny system śledzenia ruchu obiektów *Optitrack*. System ten rejestruje bieżącą pozycję robota mobilnego, umożliwiając ocenę dokładności różnych algorytmów lokalizacji i mapowania. Wydaje się, że dysponując takim systemem Politechnika Wrocławska mogłaby świadczyć usługę weryfikacji systemów nawigacyjnych, proponowanych przez grupy badawcze w Polsce. Eksperymenty przeprowadzone przez Autora rozprawy wykazują bowiem, że temat przyrostowej lokalizacji i mapowania został w dużym stopniu wyczerpany. Dokładność proponowanych algorytmów jest zbliżona, o wyborze będzie zatem decydowała ich złożoność obliczeniowa i czasochłonność.

Trafnym wyborem było też opracowanie sposobu wykrywania uskoków w podłożu (rozdział 5.3). Robot kołowy może pokonać taki uskok tylko wtedy, gdy jego wysokość jest niewielka w porównaniu ze średnicą koła. Istotna przy tym jest sama nieciągłość podłoża, a nie wklęsłość czy wypukłość przeszkody, bo po rampie prowadzącej w górę czy w dół robot może jechać bez problemu.

Podjęcie próby rozszerzenia podejścia SLAM na przypadek wielu robotów (rozdziały 8 i 9) jest warte pochwały, bo w przeciwieństwie do zwykłego SLAM'u jest to nadal problem otwarty. Nie da się go jednak rozwiązać pomijając planowanie współpracy wewnątrz grupy. Piszę o tym w następnym rozdziale recenzji, odnotowując na razie jedynie słabszą ocenę rozdziałów 8 i 9.

3. Uwagi krytyczne

Przejdę teraz do omówienia mankamentów rozprawy, traktując część uwag krytycznych jako zachętę do dyskusji na obronie pracy.

1. Autor rozprawy przyjmuje, że roboty tworzą mapę otoczenia *ab ovo* nie znając w dodatku swoich pozycji wyjściowych. Trudno mu stawiać zarzut z tego powodu, bo takie założenia są powszechnie stosowane w literaturze przedmiotu. Moim zdaniem, jest to jedna z przyczyn zastoju w robotyce mobilnej. Kolejni badacze odtwarzają żmudnie plany budynków, zamiast skorzystać z powszechnie dostępnej cyfrowej dokumentacji tych obiektów. Współczesny standard przemysłowy takiej dokumentacji, zwany *Building Information Model (BIM)* zawiera nie tylko opis geometrii, ale również warstwy semantyczną i topologiczną. Pozwala to wysłać robota nie na pozycję x,y ,

ϕ , lecz do kuchni czy salonu i planować jego przejazd na grafie połączeń. Liczę na to, że Autor rozprawy i grupa wrocławska zajmą się w przyszłości przystosowaniem modelu BIM do potrzeb robotyki mobilnej.

2. Na początku rozdziału 8 Autor definiuje ambitne zagadnienie mapowania: N robotów ma tworzyć mapy cząstkowe w układach współrzędnych związanych z tymi robotami. Następnie te mapy mają być scalane do mapy wspólnej. Niestety już w następnym punkcie tegoż rozdziału okazuje się, że roboty mają być dwa i scalanie ma następować między nimi. Jedyne eksperymenty na robotach rzeczywistych (rozdział 8.8.1) ogranicza się również do współpracy dwóch robotów. Autor rozprawy twierdzi, że w grupie N robotów zawsze znajdzie pary, które wytworzyły częściowo wspólne mapy cząstkowe. Moim zdaniem, jest to nadmierny optymizm. Widzę raczej niebezpieczeństwo mylnego scalania fragmentów budynku, które różnią się jedynie położeniem (np. pokoje w hotelu lub szpitalu).
3. Założenie, że względne pozycje robotów nie są znane, niepotrzebnie komplikuje zadanie i oddala je od praktyki. Roboty nie spadają losowo z drzewa, lecz są wysyłane do budynku w celu wykonania jakiejś misji. Stąd ich położenia początkowe są znane, a położenia aktualne wyliczane na podstawie pomiarów. Podobnie akademickie jest założenie o tym, że roboty mają unikać spotkań w trakcie eksploracji.
4. Zanim robot ruszy do badania budynku, powinien wiedzieć, w jaki sposób będzie to robił. Należy wątpić, że będzie się losowo przemieszczał po wolnej przestrzeni, jak cząstka Brauna. W przypadku grupy N robotów zaplanowanie sposobu eksploracji jest jeszcze bardziej istotne. Widać to wyraźnie na rys. 8.18: udział robota 1 jest bardzo mały w stosunku do pracy, jaką wykonał robot 2. Całkowite pominięcie etapu planowania eksploracji bardzo obniża moją ocenę rozdziału 8.
5. Podobnie niezrozumiałe jest pominięcie problemu synchronizacji, czyli decyzji o tym, w jakiej chwili mapa cząstkowa ma być scalana. Wysyłając do budynku grupę robotów zamiast jednego robota liczymy na osiągnięcie dwóch korzyści: po pierwsze, ma to skrócić czas eksploracji, po drugie, wypadnięcie z pracy jednego robota nie będzie krytyczne. Wydaje się, że sensowne byłoby powierzenie scalania map cząstkowych serwerowi, który Autor rozprawy opisuje w rozdziale 9.

4. Wniosek końcowy

Uważam, że praca mgr inż. Michała Drwięgi wnosi istotny przyczynek do rozwoju systemów sterowania robotami mobilnymi. Spełnia ona zatem wymagania stawiane rozprawom doktorskim przez aktualnie obowiązującą Ustawę o stopniach i tytule naukowym (Dz.U. z 2003 nr 65 poz. 595). W związku z tym wnioskuję o dopuszczenie tej rozprawy do publicznej obrony.

Sulejówek, 17 kwietnia 2022 r.